

Dobro sosedstvo samo ob spoštovanju manjšin

23. t. m. je prispel na uradni obisk v Jugoslavijo avstrijski kancler Klaus, ki je po smrti predsednika Schaerfa tudi začasni predsednik republike. Klaus, ki bo ostal v Jugoslaviji tri dni, spremljajo zunanji ministri Bruno Kreisky, državni sekretar za zunanje zadeve dr. Carl Bobleter, deželna glavarja Koroške in Štajerske Ferdinand Wadenig in Josef Krainer in še razni drugi visoki funkcionarji. Z njimi sta se pripeljala s posebnim vlakom v Beograd tudi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Vjekoslav Prpić in avstrijski veleposlanik v Beogradu dr. Karl Hartl.

Od Slovenije do Beograda je spremljal Klaus tudi predsednik izvršnega sveta Slovenije Viktor Avbelj, ki je jutraj pričakal Klaus v Mariboru.

Na slovesno okrašeni beograjski postaji je sprejel in pozdravil goste predsednik izvršnega sveta Jugoslavije Petar Stambolić v družbi drugih visokih predstavnikov jugoslovanskih oblasti. V pozdravnem nagovoru je dr. Klaus naglasil prijateljske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo ter izrazil prepričanje, da bo njegov obisk pomenil prispevek k nadaljnjemu razvoju takih odnosov. Rekel je, da so bili med obema državama rešeni vsi glavni problemi iz medvojnega in povojnega časa in da je bila sklenjena zadnje časne vrste sporazumov. Trenune težave na področju gospodarskega sodelovanja pa niso tako velike, da bi jih ne bilo mogoče sporazumno odpraviti.

Po običajnih formalnostih takih uradnih obiskov, polaganju vencev itd., je priredil zvečer Petar Stambolić svojim gostom slavno večerjo. Uradni razgovori so se začeli v sredo. Na njih bodo skušali med drugim odpraviti še nadaljnje ovire za čimboljši osebnosti in trgovinski promet med obema državama.

Mi bi želeli, da bi ta obisk in uradni razgovori, ki so na programu, zares prispevali tudi k izboljšanju položaja slovenske manjšine na Koroškem, ki še nikakor ni tak, kakor bi bilo želeli, zlasti ne na šolskem področju in v pogledu jezikovne enakopravnosti. Vsa avstrijska politika na Koroškem je še vedno usmerjena v asimilacijo slovenske manjšine in se nikakor ne more priklopiti do spoznanja, da so narodne manjšine, zlasti slovenska, za Avstrijo tudi dragocene kot most do sosedov.

Želeli je, da bi sedanji obisk avstrijskih državljanov v Jugoslaviji prispeval tudi k temu spoznanju.

TEKMA MED ZDA IN SOVJETI V VESOLJSKIH POLETIH

V zadnjih desetih dneh je naredila človeška znanost in tehnika zopet velik korak naprej v brezbrežne daljave vesoljstva.

V četrtek zjutraj ob osmi uri po srednjeevropskem času je švignila v ozračje z oporišča v Baikonuru pri Aralskem jezeru sovjetska raketa »Vzhod II.«. V njej sta letela v vsemirje polkovnik A'lexej Leonov. Zračna ladja je obkrožala zemljo v največji razdalji 495 kilometrov. Napravila je 17 obkrožitev, vsako v času 91 minut in v naklonskem kotu 45 stopinj napram ekvatorju. Ves polet je bilo mogoče spremljati po televiziji.

Vse gledavce je najbolj osupnil trenutek, ko se je odprla kabina »Vostoka II.« in je stopil v vesoljski prostor letalec Leonov, navezan z 20 metrov dolgo cevjo na kabino. V brezračnem prostoru je hodil skoro četrt ure kot potapljač v vodi. Naredil je tudi nekaj gibov in prekucev in se je nato vrnil v kabino. Ta poskus je izredne važnosti za bodoče polete v vesolje. Astronavti bodo v stanu, da se prosto gibljejo v vesoljskem prostoru in da bodo mogli postaviti v svetlo medplanetarno postajo, odkoder bodo mogli nadaljevati polete do lune in do drugih planetov.

Letalca sta opravila tudi vrsto drugih znanstvenih preizkusov, ki so vsi zadovoljivo uspeli. Beljajev in Leonov, prvi človek, ki je hodil po vesoljstvu, sta imela pri pristajanju nekaj težav. Morala sta uporabiti ročno upravljanje. Pristala sta v tajgi, nekaj sto kilometrov vstran od določenega pristajališča, popolnoma zdrava in dobre volje.

V torek je pozdravila oba junaka vesoljstva praznično odeta Moskva med topovskim streljanjem. Z vseh strani sveta so čestitali obema vesoljskima letalcema, ki sta utrla nova pota k drugim svetom. Papež Pavel VI. je dejal, da čestita glavnemu junaku vesoljskega poleta, njegovemu tovarišu in vsem znanstvenikom, ki so ta poskus omogočili. »Želimo pa z vso silo, da bi ta napredek poboljšal človeštvo, da bi se združili k idealom miru in skupnega blagostanja.«

Podoben poizkus, toda z drugačnimi znanstvenimi izsledki, so napravili v torek tudi Amerikanci. Ob treh in pol popoldne so izstrelili na rtiču Kennedy s pomočjo rakete »Titanus 2« vesoljsko kabino »Gemini«. Poseben znanstveni napredek pri tem vesoljskem poletu je to, da sta astronauta Virgil Grissom in John Young samostojno vodila kabino skozi ozračje, brez elektronskega upravljanja z letalskega oporišča, kakor je bilo doslej potrebno. Kabina Gemini je trikrat obkrožila Zemljo. Največja znanstvena važnost pri tem poletu je bila ta, da sta

mogla kozmonavta s pomočjo posebnih raketnih naprav poljubno menjati tir v vesoljstvu. Opravila sta tudi vrsto znanstvenih poizkusov, ki so pokazali vplive radioaktivnosti in breztežnosti na človeški organizem.

Po nekaj manj kot pet ur poleta sta oba letalca srečno pristala v Atlantskem oceanu blizu Bahamskega otočja; samo 40 kilometrov vstran od predvidenega kraja. Tudi ta dva bosta deželna slovesnega sprejema v Beli hiši.

Oba poleta sta dokazala, da bo človek mogel prosto »hoditi« po vesolju in da je mogoče prosto krmariti vesoljsko ladjo in poljubno menjati njeno smer.

Nevarnost je le, da ne bi začeli ljudje pri tem preveč oboževati tehniki in pozabljati na duhovne vrednote.

POLOŽAJ V VIETNAMU

Američani so se začeli posluževati v boju proti komunističnim gverilcem v Vietnamu vse odločnejših in ostrejših metod. Letalski napadi na Severni Vietnam, ki pomenijo povračilni ukrep za pomoč, ki jo nudi tamkajšnja komunistična vlada gverilcem v Južnem Vietnamu, postajajo vsakdanji in vedno hujši. Američani in Južnovietnamci so začeli uporabljati zlasti strašne zažigalne bombe, s katerimi uničujejo vojaške naprave in severnovietnamske ladje, da bi chromili skrivne dovoze orožja na jug. Seveda trpi pri tem tudi civilno prebivalstvo, čeprav se Američani omejujejo, kolikor je le možno, na vojaške cilje.

Kot se zdi, bo postalo v kratkem tarča letalskih napadov tudi glavno mesto Severnega Vietnama, Hanoj, odkoder že evakuirajo prebivalstvo. Američani so napovedali tudi, da bodo porušili vse mostove in ceste, ki povezujejo Severni Vietnam s Kitajsko. Ta se še vedno ne zgane, da bi poslala pomoč, pač pa so Rusi najavili pošiljatev »prostovoljcev«. Vsekakor se zdi, da tudi oni ne mislijo odkrito poseči v vojno. Sovjetska zveza se trudi, da bi se rešila vietnamska kriza s pogajanjem, toda ker zahtevajo vietnamski komunisti, da bi morali Američani kot pogoj za pogajanja prej umakniti vse svoje sile iz Južnega Vietnama, ne bo iz pogajanj najbrž nič.

Jasno je, da tega pogoja ne bodo Američani nikoli sprejeli.

Rajši bodo poskušali da »omehčajo« gverilce. To mislijo zdaj storiti med drugim z odločnimi protiakcijami in z uporabo posebnega plina, ki začasno oslepi in vzbuja v tistem, ki ga vdihne, nevzdržne občutke gnusa. Zaenkrat si od tega plina veliko obetajo, toda bomo še videli, — če ameriška pričakovanja niso pretirana.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 28. marca, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.00 Zborovske skladbe tržaških avtorjev; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Gojko in Cvetka«, pravljica, napisal Fran Roš, za radio priredil Jožko Lukeš. Drugi in zadnji del; 12.00 Nabozne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. Urednik Mitja Volčič in Dušan Černe; 15.00 Znani pevci: Frank Sinatra; 15.30 »Testament«, Povest Janka Kersnika, dramatisiral Ivan Rozman. Igra RO.; 18.30 Kino, včeraj in danes, pripravil Sergij Vesel; 20.30 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »Poglej, nehvaležni otrok, kakuo je tvoj grjech vesok!«; 21.00 Vabilo na ples.

• PONEDELJEK, 29. marca, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »Poglej, nehvaležni otrok, kakuo je tvoj grjech vesok!«; 17.20 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu, pripravila Emilija Carmen Ferluga; 18.30 Koncertisti naše dežele: Flavist Miloš Pahor, kitarist Bruno Tonazzi; 19.15 Plošče za vas: 24. quiz oddaja; 20.35 Riccardo Zandonai: »Romeo in Julija«, opera v treh dejanjih.

• TOREK, 30. marca, ob: 11.45 Beneški motivi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijansčina po radiu; 18.30 Sodobna simfonična glasba; 19.30 Postni govori - Dr. Franc Segula: »Grešnike svariti«; 20.35 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v naši deželi; 22.00 Slovenske novele 19. stoletja - Ivan Kavčič: »Polžev Andrej«.

• SREDA, 31. marca, ob: 11.35 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 12.15 Postne legende - Marijan Vouk: »Usmiljenje ptice«; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajavcev; 17.25 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah; 19.15 Higiene in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.35 Simfonični koncert orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Milana. Vodi Massimo Freccia. Sodeluje violončelist André Navarra. V odmoru (približno ob 21.30) Knjižne novosti - Natalia Ginzburg: »Cinque romanzi brevi«, pripravil Franc Jeza.

• CETRTEK, 1. aprila 1965, ob: 11.45 Naš jukebox; 12.15 Okno v svet; 17.20 Italijansčina po radiu; 17.35 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Ilirstvo in Stanko Vraz«; 20.35 »Vzgojitelj v zadregi«, veselo igra v treh dejanjih, napisal Giovanni Giraud, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO., režira Jože Peterlin; 22.30 Skladatelj Furlanije-Juljske krajine.

• PETEK, 2. aprila, ob: 11.35 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 11.55 Mali ansambli; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Glasba s filmskih travkov; 17.25 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Slovenski solisti. Harfistka Pavla Uršič Petrič, Ivo Petrič: Elegija; 19.00 Italija in Južni Slovani v letih 1848-1918: Miloš Vauhnik; 19.30 Postni govori - Msgr. Jože Jamnik: »Nevedne učiti - dvomljivcem prav svetovati«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Verski motivi v operni glasbi; 21.30 Znanost in tehnika - Slavko André: Poskusne letalske katastrofe.

• SOBOTA, 3. aprila, ob: 11.45 Italijanski orkestri in pevci; 12.15 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volane«. Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 17.20 Drugi Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Pisani ba'oni. Radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 18.30 Jazz panorama. Besedilo Sergio Portaleoni; 19.15 Družinski obzornik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Zbor iz St. Mavra, vodi Gabriel Devetak; 21.00 Postne legende - Marijan Vouk: »Desni razbojnik«; 21.30. Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 28. marca, nedelja: Janez
- 29. marca, ponedeljek: Ciril
- 30. marca, torek: Branimir
- 31. marca, sredo: Benjamin, Modest
- 1. aprila, četrtek: Bogomila, Hugon
- 2. aprila, petek: Franc
- 3. aprila, sobota: Zarko

Veličastna manifestacija za enakopravnost črncev

Iz Selme je v nedeljo krenil sprevod okrog 8 tisoč črnih in belih demonstrantov in se peš podal na pot proti Montgomeryju, prestolnici Alabame na jugu Združenih držav. Demonstranti bodo izročili alabamskemu guvernerju Wal'acu posebno resolucijo z zahtevo po popolni enakopravnosti črncev z belci, zlasti kar zadeva volilno pravico.

Ker je guverner Wallace izjavil, da ne more zagotoviti varnosti in reda med pohodom, kar je pomenilo že grožnjo demonstrantom, je predsednik Johnson ukazal vojski in policiji, naj skrbita za varnost udeležencev pohoda in postavil pod zvezno poveljstvo sile tako imenovane državne straže, ki spada sicer pod poveljstvo guvernerja. Na čelu sprevoda korakata No-

belova nagrajenca za mir, znani črnski voditelj Martin Luther King in podtajnik v tajništvu Združenih narodov Bunche, ki je tudi črnc; z njima vred so se postavili na čelo sprevoda mnogi katoliški in protestantski duhovniki. Katoliška Cerkev v ZDA je da'a tej manifestaciji za črnske pravice svojo polno podporo.

—0—

AKTIVNOST ITALIJSKE VLADE

Potem ko je prišlo do političnega razčlenjenja (recimo, do nadaljnjega...) med štirimi strankami vladne koalicije in do preosnove vlade, se je italijanska vlada kar odločno lotila ukrepov, da bi zajezila gospodarsko krizo in spravi'a gospodarstvo spet na dobro pot. Odobrila je »superzakon« o petletnem gospodarskem načrtu za razdobje 1965-69 in sprejela ukrepe o povišanju minimálnih pokojnin.

Večjo aktivnost kaže tudi na zunanjem političnem področju, tako kar zadeva pobude za politično združitev zahodne Evrope, kot tudi glede mednarodne politike, zlasti Vietnamu. Kot vse kaže, je novi zunanji minister Fanfani pristaš pogajanj za rešitev krize v Vietnamu, in se namerava truditi v tem smislu.

DELEGACIJA USTAVNEGA SODIŠČA SFRJ OBISKALA ITALIJO

Na povabilo predsednika ustavnega sodišča Italije Gaspere Ambrosinija je prispela 23. marca v Rim delegacija ustavnega sodišča SFRJ. Jugoslovanski delegaciji, ki jo vodi predsednik ustavnega sodišča Blažo Jovanović, so izkazali časti, ki jih izkazujejo v Italiji visokim političnim in državnim voditeljem.

Predsednik ustavnega sodišča Blažo Jovanović in člana delegacije sodnika Branko Jevremović in Nikola Srzentić imajo razgovore s predsednikom Ambrosinijem in njegovimi sodelavci v problemih in dosedanjih izkušnjah v delu ustavnih sodišč Jugoslavije in Italije.

CARINSKA OLAJŠAVA VELJA DO KONCA MARCA

Carinska olajšava tujih državljanov jugoslovanskega rodu, ki žive v obmejnih pasovih, za uvoz blaga do 200.000 din letno brez carine zdaj spet velja.

Do ukinitve teh olajšav, ki je razburila prebivalstvo obmejnih pasov, je prišlo dne 3. marca. Ukinitve je bila obrazložena s tem, da prebivalci obmejnega pasu že uživajo olajšave, predvidene z videnskim sporazumom o malem obmejnem prometu, spričo česar naj ne bi bili deležni še olajšave za izseljence. Po novem tolmačenju zveznega sekretariata pa zanje velja olajšava do 31. marca letos.

Na upravi carinarnice v Sežani so izjavili, da je uvoz po tej olajšavi ponovno moč in da ga spet izvajajo.

ČESTITAMO!

Gregorja Pertota, radijskega napovedovalca, in njegovo ženo Rožico je razveselila prva hčerka. Srečnim staršem čestitajo prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

ZAKLJUČEK V. KONGRESA SLOVENSKE KOMUNISTOV

V soboto se je v Ljubljani zaključil V. kongres Zveze komunistov Slovenije. Kongres je sprejel resolucijo, ki poleg sklopov o gospodarskih in političnih zadevah vsebuje tudi odstavke o mednarodnih odnosih v okviru jugoslovanske države in o vprašanjih narodnih manjšin v Sloveniji in izven njenih meja.

V tej zvezi je v resoluciji rečeno, da je dolžnost slovenskih komunistov, »delovati tudi za sožitje med vsemi narodi in uveljaviti načelo odprte socialistične skupnosti.« »Za uresničevanje tega načela — nadaljuje resolucija — je izrednega pomena enakopraven položaj italijanske in madžarske narodnosti s Slovenci, nič manj pa naša skrb za položaj in življenje Slovencev zunaj meja naše državne skupnosti.«

Za političnega sekretarja CK ZKS je bil ponovno izvoljen Miha Marinko, za sekretarja za organizacijsko-politični sektor je bil izvoljen Albert Jakopič, za ideološki sektor Stane Kavčič, za družbeno-ekonomski sektor Viktor Avbelj. Novi izvršni odbor šteje 17 članov, od tega 5 novih. V izvršnem odboru so: Viktor Avbelj, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Vladimir Krivic, Franc Leskošek, Ivan Maček, Miha Marinko, Franc Popit, Mitja Ribičič, Janko Rudolf, Vida Tomšič in Boris Zihlerl. Novi člani so Marko Bulc, Tone Kropušek, Franček Mirtič, Tine Remškar in Janko Smole.

UMRL JE GHEORGHU DEJ

V Bukarešti so v sredo, 24. t. m., pokopali romunskega predsednika republike Gheorghiuja Deja. Njegovega pogreba sta se poleg številnih predstavnikov raznih držav udeležila tudi sovjetski predsednik Mikoja in kitajski predsednik Ču En Laj. Ni izključeno, da je prišlo ob tej priložnosti do razgovorov med sovjetskimi in kitajskimi državniki. Vendar vse kaže, da se sovjetsko-kitajska nasprotstva spet zaostroje zaradi neprenehnih, celo na absurdnost meječih napadov na sovjetsko politiko, kakor na primer o zadevi kitajskih študentov, ki so demonstrirali v Moskvi proti ameriškemu veleposlaništvu in so jih Kitajci zaradi nekaterih prask v spopadu s sovjetskimi policisti napravili za prave mučence.

Z zasedanja deželne sveta:

Resolucija o vojaških služnostih

V torek je deželni svet soglasno odobril resolucijo, ki obravnava vprašanje vojaških služnostih, pri čemer so predvsem prizadeleti prebivalci z Goriškega in iz videmske pokrajine. Vojaške služnosti predstavljajo namreč hudo breme in oviro za razvoj materialne gospodarske dejavnosti, zato je nujno, da se temu vprašanju posveti največja pozornost.

V razpravo je na seji deželne sveta posegel tudi svetovalec Slov. Skupnosti dr. Škerk, ki je med drugim poudaril, da predstavljajo vojaške služnosti veliko breme za kmetijstvo, gradbeništvo, industrijo in zlasti za turizem, zaradi česar je nujno, da država tako spremeni obstoječo zakonodajo, da bo ustrezala sedanjim potrebam in zlasti vskladila zahteve državne obrambe z zahtevami gospodarskega in socialnega razvoja.

Nova zakonodaja — je dejal dr. Škerk — naj predvideva izredna denarna nakazila za področja, ki so podvržena vojaškim služnostim, odpise davkov in posebna javna dela, kar naj vsaj delno odtehta škodo, ki nastaja zaradi bremen vojaškega značaja. Lastnikom zemljišč naj se takoj izplača pravična odškodnina in naj se zato poenostavijo upravni postopki za doseg omenjene odškodnine. Preden pa bodo dobili veljavo novi predpisi, naj se vključi v splošno posvetovalno-tehnično komisijo, ki naj predvideva obstoječi pravilnik o izvajanju zakona o vojaških služnostih, pred-

stavniki dežele, ki bo znal tolmačiti in brniti koristi prizadetega prebivalstva.

Kot smo omenili, je deželni svet soglasno sprejel resolucijo, ki med drugim poziva vado in parlament naj poskrbita za revizijo zakonodaje o vojaških služnostih in v bistvu vsebuje vse predloge, o katerih je govoril tudi slovenski svetovalec.

V deželnem svetu je ta teden tudi v teku razprava o zakonskem osnutku, ki med drugim predvideva, da bo imejo odborništvo za kmetijstvo in za nadzorstvo nad krajevnimi upravami (občine in pokrajine) svoj sedež v Vidmu. S tem predlogom se strinjajo sredinsko-levičarske stranke in delno tudi komunisti, medtem ko predstavnik Slov. skupnosti predlaga, naj bi omejeno odborništvo ohranilo svoj sedež v Trstu, v Vidmu in Gorici pa naj se ustanovijo le njegove izpostave. Ker razprava o tem vprašanju še ni zaključena, se bomo k stvari še povrnili.

NASLEDNIK DR. SCHWEITZERJA

Kot poroča neki angleški zdravniški tednik, je imenoval dr. Albert Schweitzer za svojega naslednika v bolnišnici za gobave v Lambarene v Gabonu 31-letnega švicarskega zdravnika dr. Walterja Munza. Dr. Munz bo baje prevzel svojo funkcijo ob koncu tega meseca. Dr. Schweitzer pa mu bo pomagal.

Oče dr. Munza, znan švicarski arheolog, je velik prijatelj dr. Schweitzerja.

SMRT MONS. V. ZUPANČICA

V Ljenu ob Rokavskem prelivu v Franciji so pokopali v torek monsignora Valentina Zupančiča, starost slovenskih izseljenjskih duhovnikov.

Rodil se je leta 1883 v Mostah pri Ljubljani. Kot duhovnik je služboval v raznih krajih ljubljanske škofije. Leta 1926 je odšel pastirovat med slovenske rudarje ob Rokavskem prelivu in jim posvetil vse svoje moči.

NEPISMENOST V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanski tisk je te dni objavil podatke, da je v Jugoslaviji še skoraj 20% (19,7) ljudi nepismenih. Posebno zaskrbljenost vzbuja to, da je kakih 50 odstotkov vseh nepismenih, približno 1.400.000 ljudi, v letih, ko bi lahko skupnosti največ prispevali, torej v starosti do 50. leta.

Tega problema se je zdaj lotil glavni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bo

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Kulturnem domu

V NEDELJO, 28. MARCA OB 16. URI

(abonma I. popoldanski in abonma II. popoldanski)

Ugo Betti

USAD NA SEVERNI POSTAJI

skušal zmanjšati nepismenost med delavci.

Kot znano, prirejajo nekatera podjetja v Sloveniji posebne tečaje za delavce z juga, da jih nauče brati in pisati. Ni pa točno znano, kakšne uspehe imajo ti tečaji.

OB SMRTI SKLADATELJA STANKA PREMRLA

V začetku prejšnjega tedna so pokopali slovenskega skladatelja in orgelskega virtuozna mons. Stanka Premrla. Umril je v Ljubljani.

Stanko Premrl se je rodil 28. septembra 1880 v St. Vidu pri Vipavi. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je študiral tudi bogoslovje. Ze kot gimnazijec se je učil glasbe, leta 1904 pa je odšel na dunajski konservatorij, kjer je študiral kontrapunkt, kompozicijo in razne druge glasbene predmete. Dovolil ga je leta 1908 z odliko. Kot prefekt v Alojzijevišču in hkrati na orglarski šoli v Ljubljani je poučeval klavir, orgle in petje. V poznejših letih je prevzemal vedno važnejše glasbene funkcije. Leta 1939 je bil imenovan za rednega profesorja na glasbeni akademiji v Ljubljani, leta 1945 pa je bil upokojen.

Mons. Janko Premrl je pomenil s svojo držno harmonizacijo prelomnico v dotadanjem slovenskem cerkvenem komponiranju. Odlične zasluge si je pridobil tudi kot glasbeni pedagog. Kot skladatelj pa zapušča 10 latinskih maš, 3 Requieme in mnogo drugih mašnih, božičnih, velikonočnih in drugih pesmi. Sodeloval je tudi pri svetnih glasbenih publikacijah in na področju prosvetne glasbe.

S spoštovanjem in globokim prepričanjem, da so med nami še zavedni ljudje, ki ljubijo našo primorsko literaturo, se obračam na vse sloje naše narodne družine, da mi prispejajo na pomoč s kakršnimkoli prispevkom, ki bi mi služil pri izdaji mojih poezij »Tiha ljubezen«, ki mi leže v predalu že dvajset let, ker nisem imel nikdar dovolj denarnih sredstev za samozaložbo.

Vsem darovalcem najlepša hvala!

Darove sprejema tudi uredništvo »Novega lista«, in sicer pod šifro »Tiha ljubezen«.

KOLLWITZ S.

ILIJA EHRENBURG O STALINOVEM TERORJU

Sovjetski pisatelj Ilija Ehrenburg je priobčil članek v reviji »Novi mir«, v katerem se spominja terorja med Stalinovo vladavino ter pravi, da je bil nekoč tudi sam v nevarnosti, da ga Berijeva policija aretirala in likvidira. Pisatelj piše, da so med agitacijo proti kozmopolitizmu leta 1949 likvidirali večje število književnikov, povečini judovskega rodu. Ko je zvedel, da mislijo v kratkem tudi njega aretirati, se je Ehrenburg osebno obrnil na Stalina ter imel razgovor z Malenkovom. Ta mu je zagotovil svojo zaščito, in takó je lahko Ehrenburg spet pričel s svojo delavnostjo.

V članku se Ehrenburg, ki je, kot znano, tudi po rojstvu Jud, spominja pisatelja Salomona Mikhoelsa, ustanovitelja protifašistične judovske zveze, katerega je leta 1948 umorila Berijeva policija. V komentarju o teh dogodkih izreka Ehrenburg prepričanje, da bo zginil tako antisemitizem kakor tudi vsi drugi plemenski predsodki.

Končno pisatelj izreka željo, da bi našli Izraelci v duhu pravičnosti pravo pot k spravi z Arabci, kar pa je seveda v glavnem odvisno od teh.

S TRŽAŠKEGA

Pogreb Avguština Zlobca

Na Repentabru so v torek popoldne pokopali Avguština Zlobca s Fernetičev, ki se je v noč, od petka na soboto smrtno poročil v svojem gospodarskem poslopu. Ko se je podal na senik, da bi nametal sena za živino, je padel v jašek in se verjetno, ko si ni mogel pomagati, zadušil. Autopsija je ugotovila, da ga je zadela kap. Ker je bil sam doma, mu ni mogel nihče pomagati.

Pokojnik je bil ugleden in spoštovan mož ter je bil pri zadnjih volitvah spet izvoljen na listi Slovenske skupnosti za občinskega svetovavca repentabske občine. Isto funkcijo je opravljal za Slovensko skupnost že mnogo let prej v repentabskem občinskem svetu. Pokopali so ga potem, ko so prepeljali njegove posmrtno ostanke iz mrtvatnice v Trstu domov, na domače repentabsko pokopališče. Pogreba se je udeležila množica ljudi in med njimi tudi delegacija Slovenske skupnosti ter številni njegovi prijatelji iz njenih vrst.

Pred oprtim grobom se je od pokojnika poslovil repentabski župan g. Mihael Guštin, ki je izrazil žalovanje vseh občanov nad njegovo nesrečno smrtjo in sočustvovanje z njegovimi sorodniki ter poudaril pokojnikove velike človeške odlike.

V imenu Slovenske skupnosti mu je spregovoril na grobu dr. Matej Poštovan, ki je naglasil pokojnikovo slovensko in krščansko zavednost ter njegov smisel za delo v javno korist, to je v korist občanov.

Tržaškega

REŠENA SO ZEMLJIŠČA NA KOLONKOVCU

Tržaški občinski svet je v ponedeljek zvečer soglasno odobril zaključke posebne komisije občinskih svetovavcev glede določitve zemljišč, ki bodo služila v smislu zakona št. 167 za cene in ljudske gradnje. Ta zemljišča so bila izbrana namesto področja na Kolonkovcu, katero je občinski svet svoj čas na zahtevo vse slovenske politične javnosti, črtal iz zadevnega načrta.

Seji občinskega odbora je prisostvovalo številno občinstvo, ki je zainteresirano na teh vprašanjih, in ki je ploskalo raznim govornikom, zlasti še po koncu glasovanja, ki je potrdilo nove odločitve občinskega sveta glede zemljišč za ljudske gradnje, s katerimi bo ohranjeno področje na Kolonkovcu za poljedelce in vrtnarje. V debato o tem so posegli komunist Cuffaro, krščanski demokrat Visintin, socialist Pittoni in socialni demokrat Di Gioia. Manjkal je zaradi bolezni občinski svetovavec Slovenske skupnosti dr. Teofil Simčič, ki je ob več priložnostih v imenu Slovenske skupnosti v občinskem svetu branil interese naših vrtnarjev in kmetov na Kolonkovcu. Kot znano, je vodila Slov. skupnost odločno akcijo v obrambo teh naših ljudi tudi v obliki intervencij in vlog v Rimu pri vladi.

K spremembi odločitve občinskega sveta glede zemljišč na Kolonkovcu je tako odlo-

čilno pripomogel odločni odpor slovenske javnosti in zlasti tudi prizadetega prebivalstva proti temu, da bi ta poljedelsko važna in visoko produktivna zemljišča, ki so važna za preskrbo mesta z zelenjavo, uničili z zazidavo, medtem ko je na razpolago dovolj drugega neproduktivnega stavbnega prostora tako v mestu samem kot na periferiji. Mimogrede naj opozorimo samo na obupno in sramotno stanje v starem tržaškem mestu, ki bi ga morali že iz higienskih in humanih ozirov sanirati in zgraditi tam zdrava stanovanja namesto sedanjih smrdečih brlogov. Tam bi lahko zgradili zdrave hiše vsaj za nekaj deset tisoč prebivalcev, toda očitno so mnogi zainteresirani bolj po razlaščenju slovenskih,

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

gospodarsko rentabilnih zemljišč v okolici kakor pa na nujni sanaciji starega mesta.

Debato je zaključil s kratkim odgovorom odbornik za javna dela Colautti. Odobreni načrt pa predvideva, da bodo vključena v načrt za ljudske gradnje razna zemljišča na periferiji in v središču mesta v skupni površini 568.000 kvadratnih metrov, na katerih bo možno zgraditi 3.200 stanovanj, v katerih bo našlo dom skoraj 13.000 ljudi. Največja teh zemljišč so na Rocolumelari, pri Sv. Mariji Magdalenini Dolnji, pri Sv. Ani, na Montebellu, na Campanellah in na Kjadinu. Tudi pri tem bodo oškodovani slovenski ljudje, vendar pa ne v taki meri kot na Kolonkovcu.

V prvem delu seje sta župan Franzil in odbornik Bazzaro odgovorila na vprašanja svetovavcev Morellija in Traunerja ter zanimala govornice o dozdevni ukinitvi vojaškega distrikta in nabornega urada v Trstu. Reorganizacija nabornih svetov po vsej državi, ki opravljajo psihotehnične preizkušnje nabornikov, je povzročila, da se morajo rekruti iz Trsta podajati zaradi takih preiskav v Videm kot se morajo n. pr. mladeniči iz Benetk podajati zaradi tega v Treviso.

Občinski svet je tudi sklenil, da se bo odslej na zahtevo nekaterih skupin občinskih svetovavcev sestajal ob petkih namesto ob ponedeljkih.

KONEC MRTVILA V NABREŽINI

Z velikim veseljem ugotavljamo, da se je po več letih kulturnega mrtvila Nabrežina vendarle vzbudila. Vse priznanje za to poživitev gre predvsem naši vrli študirajoči mladini, ki se je z vso predanostjo in z velikim idealizmom vrgla na delo za obnovo starih kulturnih tradicij naše Nabrežine.

V kratkem času je ta mnogo obetajoča mladež pripravila in izvedla nekaj prav lepo uspešnih prireditev; v pripravi za prihodnje mesece pa ima vrsto še drugih zanimivih in širših prireditev in nastopov. Prva prireditev je bila Prešernova proslava v preteklem mesecu ob obletnici smrti te-

ga našega kulturnega prvenca. Sledilo je potem zanimivo predavanje Maria Magajne o Španiji, na platnu so bile hkrati prikazane slike iz življenja in umetnosti te dežele. Pretekli četrtek pa je bil Kosovelov večer, ki je bil posvečen temu izredno razgledanemu in globoko čutečemu pesniku našega Krasa. Vse prireditve so se vršile v skoraj premajhni Grudnovi dvorani. Bile so prav dobro obiskane in so pokazale, da si Nabrežinci živo želimo takih kulturnih večerov in sploh obnovo vsega kulturnega življenja, da se vsaj v neki meri postavimo na raven nekdanjih časov, ko so vodili slovensko prosveto v Nabrežini veliki kulturni delavci, kot so bili kurat Cargo, dramaturg Koren ter pevovodji, šolski vodja Avgust Tance in učitelj Koršič.

Ko ponovno dajemo čast našemu dijaštvu, pri teh uspehih si želimo, da bi tudi ostala mladina, ki še mirzo stoji ob strani, prisluhnila temu kulturnemu zagonu in pokazala več zanimanja in razumevanja za te visoke kulturne vrednote.

S. K.

PROSVETNO DRUŠTVO PROSEK KONTOVEL
PRIREDI V SOBOTO, 27. MARCA OB 20.30
V KULTURNEM DOMU V TRSTU

KONCERT MOŠKEGA ZBORA

Na sporedu so skladbe Galusa, Monteverdija, Gotovca, Simonitija, Pertota, Ote, Marolta in drugih.

Dirigent: Ignacij Ota.

Beneška Slovenija

MAŠE V SLOVENSKEM JEZIKU

Ne bi pričakovali, da se bodo v naših krajih zavlačevali celo odloki samega vatičanskega cerkvenega zbora. V začetku posta so začeli duhovniki po vsem svetu opravljati določene dele mašnega obreda v domačih jezikih, kakor je ukazala vrhovna cerkvena oblast. Povsod se spoštujejo njene odločbe, samo pri nas, kakor kaže, so tudi v tem pogledu izjeme. Preden je stopila nova liturgija v veljavo, so potekali tudi v videmski kuriji razgovori, kako in kaj naj se ukrene v slovenskih farah videmske nadškofije in v tistih, kjer tudi slovenski verniki tvorijo močno skupino. Slišal se je odgovor, naj v omenjenih farah ostane vse neizpremenjeno, češ da tudi slovenskih molilnih obrazcev ni na razpolago. Uvidevni gospodje so poudarili, da bi se mogle dobiti tiskane slovenske mašne molitve iz Trsta ali Gorice. Ostalo pa je kljub temu pri prejšnjem odgovoru, naj bo vse po starem, to se pravi, brez uvedbe molitev v domačem jeziku, kot to predpisuje Cerkev.

Spričo teh dejstev ni nič čudnega, če se je 7. marca opravila služba božja, deloma tudi v slovenskem jeziku, samo v nekaterih farah, in sicer v St. Lenartu, Trbiju, Štoblanu, Dreki in v Matajurju.

Vprašujemo se, ali ni tudi v drugih farah dovolj slovenskih vernikov, za katere zapoveduje Cerkev, naj molijo določene dele sv. maše v svojem jeziku? Zadeva ni tako enostavna, kot mislijo nekateri gospodje. Gre za stvar vesti, pravice in končno tudi za poslušnost višjim cerkvenim oblastem in papežu samemu.

Za zdaj smo navedli samo suha dejstva, treba bo pa o tem stanju še govoriti.

Boršt:

GOSTOVANJE MK IZ DOLINE

Člani dramske skupine MK iz Doline so se našemu vabilu, da bi igrali pri nas, z veseljem odzvali. Že večkrat so nastopili na našem odru v dvorani pri čč. sestrah in vedno so se dobro odrezali.

Zato smo bili tudi tokrat prepričani, da nas ne bodo razočarali. In res! Zelo prijetno so nas presenetili z Nušičevo trodejanako »Navaden človek«. Predstava je bila v nedeljo 14. t. m.

Za našo vas je 19. ura nekoliko pozna za take nastope. Kljub temu je bila dvorana polna. Vendar nam ni bilo žal, da smo se odrekli lepemu pomladanskemu izletu in se udeležili tega nastopa, saj so se nam Dolinčani za to popolnoma oddolžili. Nudili so nam v zameno 2 uri zabave in pristrčnega smeja.

Igravkam in igravcem želimo, da bi imeli še mnogo tako uspešnih nastopov tudi v drugih dvorinah na Tržaškem. Zahvaljujemo se jim in želimo, da bi nas kmalu spet obiskali.

DSB

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V GORICI

Slovensko gledališče iz Trsta je prejšnji teden dvakrat gostovalo v Gorici, v prosvetni dvorani na Korzu. V petek popoldne in zvečer z Bettijevo dramo »Usad na severni postaji« in v nedeljo dvakrat s francosko komedijo, s slovenskim naslovom v prevodu »Lipe za luno«.

Prva je globoko socialno in realistično pretresljivo delo zajeto iz begotnega in za množico še vedno krivičnega življenja; še vedno več velja v zakonih in postavah papirne pravice, ne pa merilo občečloveškega usmiljenja in ljubezni, za katero so se borili že duhovi kot Sofokles v svojih dramah in Seneka v etičnih spisih. Občinstvo, na žalost le maloštevilno, je nekoliko dojele smisel igre.

Bolj se je seveda smejalo finemu francoskemu humorju v Achardovi komediji, ker ni potreba pri razigranem dejanju pregloboko misliti. Rekli smo že, da je bila dvorana pri vseh teh gledaliških predstavah le šibko zasedena. Tu ni samo vzrok popoldanski izlet v sončno naravo, marveč se kaže tudi pomanjkanje smisla do ene pa nove kulturnega ustvarjanja ki je prav gledališče. Pri gledaliških predstavah v Gorici prešteješ na prste ene roke vse navzoče »voditelje«; malo je tudi navzočih izobražencev.

Ne bomo govorili tu o vsebini raznih predanih del. Včasih, kakor smo mi prvi zapisali, niso vsa primerna; vsakdo se jim lahko po svoji uvidevnosti izogne. Tu pa gre za odnos našega človeka do gledališča,

- **Hanalška dolina**

Oblica:

GRD PRIMER

Pred nekaj dnevi se je pri nas zgodila prav grd in nespameten dogodek. V zvezi je nekako z vpeljavo novega obreda pri nedeljskih mašah, ki bi moral biti po farah slovenskim prebivalstvom v domačem jeziku.

Pripetilo se je pa sledeče: skupina razposajenih fantov se je zbrala in se je začela surovo norčevati na račun cerkvenih predstavnikov. Eden izmed njih se je preoblekel v škofa in je pe naprej, drugi fantje so mu pa odpevali v zafrkljivih besedah.

Zadeva je prišla na ušesa orožnikov, ki so uvedli preiskavo. Stvar se bo morda končala še na sodnijski. Kakor je sama po sebi žalostna, vendar bridko osvetljuje cerkveno-verske razmere v Beneški Sloveniji.

Tavorjana:

USAD

Po naših gorskih pobočjih se zemlja že odtajuje, kar ni nič čudnega, saj smo že vsaj v koledarski pomladi. Ko popušča zmrzal, se pa pri nas začne valiti z višin usadi in debele skale, katere je zadrževala na obronkih poledenitev. Včasih so take skale prava nevarnost za hiše v vznožju.

V nedeljo ponoči se je nekaj takega pripetilo v Gorenji vasi. S pobočja Ivanca se je utrgala velikanska prilepljena skala in se je začela valiti po strmini. Z velikim bobnenjem se je zaletela v severno steno stare cerkve svetega Andreja. Skala v velikosti več kot enega kubičnega metra je priletela s tako silo, da je steno kar predrla. Škode je nekaj stotisoč lir. K sreči ni butnila v kako hišo in ni bilo zatorej nobenih človeških žrtev.

ki je eden izmed temeljev našega kulturnega udejstvovanja; in ta odnos je pomanjkljiv, celo nerazumevanje.

Zato pa je treba naše igravce — res prave umetnike — tem bolj pohvaliti, ker tudi spričo pol prazne dvorane vedro nastopajo v zavesti svojega kulturnega poslanstva.

Pripomniti bi imeli še to, da se njih umetniška kvaliteta na skromnem goriškem oderčku komaj polovico toliko uveljavi kot na primer na tržaškem. Uverjeni pa smo, da tržaški umetniki ne bodo zapustili Gorice kljub naštetim težavam.

KONEC ZIME

Na Goriškem se že od nekdanj šteje, da preneha zima in slabo vreme s praznikom svetega Jožefa. Letos se je to pravilo še posebej uresničilo z lepim sončnim dnevom, ki je izvalil številne meščane na popoldanski izlet v okolico, posebno proti Krminu, Petovljani in Štavnju, koder poganja že prav krepko prvo popje in je vse rumeno pomladanskih trobentic. Popoldanska toplota sega že nekaj dni do 15 stopinj.

Poljska dela v goriški okolici so nekoliko zastała zaradi zadnjih marčnih mrazov, zato pa ta teden vsi hitijo z oranjem in sajenjem zlasti krompirja.

Pomladanski dnevi odganjajo še zadnje ostanke azijske ali ruske mrzlice, katero je povzročil virus A2. Občinski zdravnik je izjavil, da je bilo število teh obolenj ob prehodu v pomlad nekaj višje, toda vsi znaki te mrzlice so popo'noma lahke narave. Z zimo je torej tudi konec nevšečnih bolezni.

GORIŠKI STOLPNIKI

Po dolgih prerekanjih je goriški župan podpisal dovoljenje za začetek gradnje treh velikih stavb v ulici Fanti, ki bodo tvorile zaokroženo skupino. Nižja stavba bo imela šest nadstropij, srednja enajst, najvišja pa trinajst. Vse stavbe bodo med seboj povezane s stebrišči. Imele bodo tudi odprto kopališče, veliko igrišče za otroke in lope za avtomobile. Stavbni stroški so proračunani na približno 900 milijonov lir; od te vsote bo odpadlo okrog 500 milijonov za delavske mezde. Na ta način bo preskrbljeno gotovo število stavbnih delavcev in zidarjev dve do tri leta z zaslužkom. Seveda, pri tem je važno, da bodo predvsem domače brezposelne roke prišle do dela.

V zvezi z naraščajočim številom goriških stolpnikov se je porodila v nekaterih italijanskih dnevnihki razprava v koliko ti škodijo estetskemu liciu goriškega mesta. Priznati je treba, da se skrini lepota našega »vrtnege« mesta bodisi s slabo izbranimi prostori za gradnjo visokih stavb, pa tudi z neestetskimi oblikami stolpnikov. Njih mesto bi moralo biti ob robu, ne pa v sredini mestne aglomeracije. Posebna komisija z res umetniško-zgodovinskim streljenjem bi morala skrbeti, da ne bi Gorica izgubila svoje tipično, prijazno lice, kot ga je imela, ko je še nosila ime »avstrijska Nica«.

PEVMA

Naše prosvetno društvo »Jože Abram« se je začelo kar dobro razvijati. V prizidani zakristiji je imelo že vrsto kulturnih večerov z zanimivimi predavanji. Župnik Bre

Iz Goriške

celj iz Doberdoba nam je v prijetnem vzdušju govoril o lepota naše domačije, kar je ponazorjeval s številnimi skioptičnimi slikami. Za njim je razkladal pravni strokovnjak dr. Brajša bistvo in poedine točke italijanske ustave. V sredo je pa očrtal zgodovinar prof. Bednarik z živahno besedo obdobje goriških Slovencev med leti 1927 in 1939, to so tista leta, ko so bile našemu ljudstvu masi'no odvzete vse pravice. Z zanimivo dokumentacijo je predavatelj prikazal, kako so se naši predniki organizirali v tih odpor, ki je pripravljal tla za vsako poznejšo akcijo.

Takšni kulturni večeri vzbujajo vedno več zanimanja in so tudi brez dvoma zelo potrebni.

UPRAVNE VOLITVE

Podtajnik v notranjem ministrstvu Cecherini je napovedal na shodu socialdemokratske stranke v Gradežu, da se bodo vršile upravne volitve na Goriškem v nedeljo 13. junija. Volilo se bo po poročnem sistemu v Gorici, Trzinu, Krminu, Gradiški, Gradežu in Skocjanu. V vseh ostalih občinah, ki imajo manj kot 5000 prebivalcev, pa po dosedanjem večinskem načinu.

Goriški Slovenci bodo morali to pot trezno premisliti, kako bodo oddali svoje glasove. Ali zopet razcepljeno kot pri zadnjih volitvah ali pa se bodo zavedli, da more le skupen nastop vseh Slovencev rešiti preča vprašanja slovenske skupnosti.

NATEČAJ

Državna ustanova za ljudske in šolske knjižnice je razpisala natečaj za sestavo šolskega berila za 2. razred slovenskih osnovnih šol. Sestavljavec mora delo končati do 30. junija letos. Besedilo, tipkano na stroj, mora oddati v dveh izvodih v roke ravnatelju goriške državne knjižnice, dr. Manziniju, ki je zastopnik omenjene ustanove. Izbrano delo bo nagrajeno s pol milijona lir. Druga pojasnila se dobe pri ravnateljstvu goriške knjižnice.

V načrtu so izdaje še drugih osnovnošolskih beril. Ko to beremo, se vprašujemo ali ne bo nihče poskrbel, da bi se izdale potrebne knjige za slovenske srednje šole? Zadnji čas bi že bil, da bi se zgani'o kompetentno ministrstvo in morda tudi šolski sindakati.

Z a h v a l a

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani ob smrti našega dragega očeta

ANTONA FERLATA

č. g. župniku in g. zdravniku za njihovo pomoč in tolažbo, g. govorniku za poslovitni govor, pevcem in vsem darovalcem cvetja ter sploh vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti.

Zalujoča družina

23. marca 1965

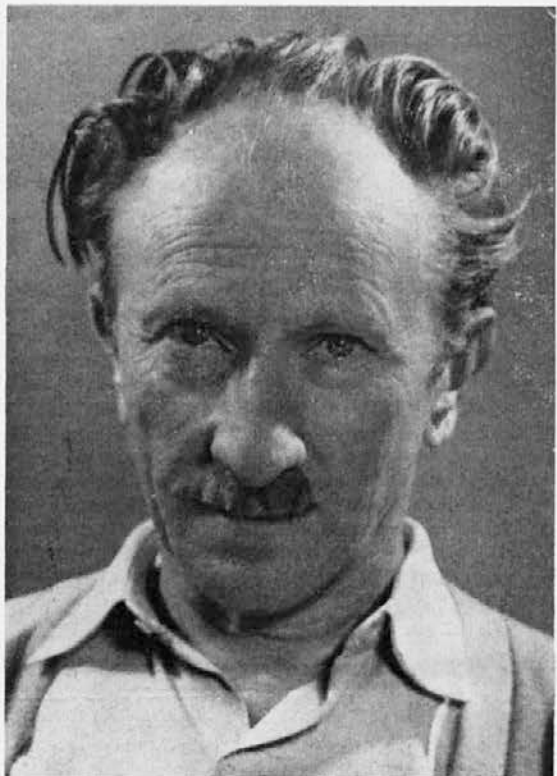
CESTITAMO

V novi družini Ime in Bogdana Suligoja sina znanega urarskega mojstra Darkota se je v nedeljo rodil krepak sinček. Družini iskreno čestitajo vsi znanci!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z Edvardom Kocbekom

Prejšnji teden je obiskal Edvard Kocbek v družbi treh drugih pisateljev iz Ljubljane — Mire Mihelič, Kajetana Koviča in Lojzeta Krakarja — naše mesto, zaradi literarnega večera v Kulturnem domu. Izkoristili smo priložnost in mu postavili nekaj vprašanj o stvareh, ki zanimajo naše bralce in vso našo kulturno javnost. Kocbek se je kljub pomanjkanju časa ljubeznivo odzval na naša prošnja.

Kdaj bomo dočakali izid celotne »Listine«?

Takrat, ko bodo odpadle ovire, ki zadržujejo objavo in ki niso v moji moči.

Kaj mislite zdaj o svojih novelah »Strah in pogum«?

Mislím, da so opravile svojo nalogo v razvoju naše povojne književnosti v zadovoljivi meri.

Ali še pišete novele? Imate v mislih morda kak roman?

Proza me kar naprej mika, snujem črtice, ki jih trenutno ne gojimo, v delu imam novele, mislim pa tudi na roman; dve témi mi nezadržno zorita.

Bomo dočakali tudi kako knjigo Vaših esejev?

Če bo šlo po sreči, bo knjiga esejev kmalu pripravljena.

Kaj boste obravnavali v njih?

O narodu in narodnosti, o značaju slovenstva, o jeziku, o človeku, o ateizmu, o novih dimenzijah religije in še o nekaterih perečih zadevah.

Ste optimist ali pesimist glede slovenstva?

Kljub vsemu, kar se dogaja z nami in v nas, sem odločen optimist.

Kaj ima naš narod po Vašem svojrskega povedati svetu?

Po mojem more svetu razodeli predvsem svoje veliko in čisto izkustvo iz srečavanja z zgodovinskim zlom.

Ali smo Slovenci že dozoreli v narod z vsemi svojstvi naroda?

Da, to zrelost smo dosegli. Dosegli smo jo tako, da smo razvili čvrst občutek skupne usodnosti in ga položili na moderne in visoke materialne temelje, da razpolagamo z vsemi instrumenti suverena naroda in z najfinejšimi oblikami življenjskega izraza in da smo se pri vsem tem ognili vsem nacionalističnim težnjam ter nevarnostim, ki mučijo in kazijo naše sosede.

Kaj je po Vašem krivo, da kljub vsemu temu še nismo vsega tega razodeli v naši književnosti in da sredi Evrope še vedno ostajamo kulturna provinca?

Ce zmanjšam nekoliko preveč ambiciozno primerjanje s tako imenovanim velikim svetom, moram reči, da so nam za veljavno udeležbo v mednarodnem književnem življenju potrebni notranji mir, doživeto oblikovno znanje in globlje pojmovanje izvirnega stvariteljstva.

Ali ste zadovoljni s svojim literarnim obiskom v Trstu?

Ganjen sem nad prisrčnim stikom z občinstvom tako v Trstu kot v Gorici; in nad zelo človeškimi pogovori z znanci in neznanci.

Torej se vračate zadovoljni?

Vračam se ponosen na tukajšnjo živo marjšino in prav tako ponosen na svojo matično zemljo.

LIPICANCI

Pesem, ki jo je bral Kocbek na literarnem večeru v Trstu, 16. t. m.

*Casnik poroča:
lipicanci so sodelovali
pri donosnem filmu.
Radio pravi:
milijonar je kupil lipicance,
plemenite živali so bile mirne
ves čas poleta nad oceanom.*

*In šolska knjiga uči:
lipicanci so pohlevne živali,
lahko vzgojijo, ne potrebujejo
mного hrane, kopito pa jim je
zelo odporno.*

*Jaz pa ti dodajam,
še takrat, ko so pretekli ves svet
in spoznali vse muke časa,
polovili vse nevarnosti,
se vrnili iz krvavih bitk,
vzdržali v viteških igrah
in postali najlepša točka cirkusov,
še takrat, ko so prenesli
vse cesarje in kralje in sultane,
zmagali na mnogih dirkah
in nazadnje ob telovem prepeljali
zlato kočijo, so postali lipicanci.*

*Zato je zanimivo, sinko:
dunajski cesarji so govorili
francosko z diplomati,
italijansko z igralkami,
špansko z Bogom
in nemško s hlapci in biriči,
s svojimi konji pa so se pogovarjali
samo po slovensko,
kakor ve to povedati naša povest,
kajti lipicanci so starodavni sli,
njihova sposobnost je pomenljiva
in njihova zvestoba naporna.*

*Iz raja in z Noetove barke
so nam prinesli rešno igro.
Dobro je, kadar je dan,
lipicanci so črna žrebata,
in dobro je, kadar je noč,
lipicanci so bele kobile,
najbolje pa je,
kadar sta dan in noč,
kajti zdaj vidiš, sinko
lipicanci so belo-črni burkeži,
dvorni šaljevci njenega veličanstva,
slovenske zgodovine.*

*Kar naprej sem na črno-belem konju,
mili moj sinko,
kakor poglavar beduinov
sem zrasel s svojo živaljo,
vse življenje potujem na njej,
bojujem se na konju in molim na njem,
spim na konju in sanjam na konju
in umrl bom na konju,
vse svoje ljubezni sem doživel
na hitri živali
in tudi to slutnjo sem doživel
na njenem plemenitem nemiru.*

*Nič temnejšega ni
od jasne govorice
in nič vzpodbudnejšega ni od pesmi,
ki je pamet ne more zapopasti,
junaki šepajo v temi
in modrijani jecljajo v soncu,
burkeži pa se sprem njejo v pesnike,
krilati pegazi dirjajo
nad votlinami stare zemlje
in poskakujejo in trkajo,
najlepše slovenske živali
budijo kralja Matjaža.*

*Kdor še ne zna zajezditi konja,
naj se čimprej nauči
ukrotiti iskro žival,
držati se svobodno v lahkem sedlu
in pogajati ubrano mero drnca,
predvsem pa vztrajati v slutnji,
kajti konji so pridržali od daleč
in so daleč namenjeni,
motorji radi odpovedo,
sloni preveč pojedjo,
veša pot pa je dolga
in peš je predaleč.*

Edvard Kocbek

UMRL JE IGRALEC JOŽE TIRAN

V soboto je nenadno umrl na oddihu v Polhograjski dolini znani igralec in režiser Jože Tiran, član ljubljanskega Mestnega gledališča. Star je bil šele 45 let. Zadel ga je kap in sicer že ponovno, medtem ko se je zdelo, da se bo od prvega udarca opomogel.

Jože Tiran je začel igrati v Ljubljani malo pred drugo svetovno vojno. Sodeloval je v osvobodilnem boju, po vojni pa je igral nekaj časa tudi pri tukajšnjem slovenskem Narodnem gledališču. Nato se je vrnil v Ljubljano. Ze'lo se je trudil za ustanovitev drugega velikega ljubljanskega gledališča, to je Mestnega gledališča. Postal je njegov ravnatelj. Pozneje pa je prepustil ravnateljsko mesto drugim in je samo še režiral in igral, dokler mu bolezen ni onemogočila dela.

FESTIVAL OTROŠKIH POPEVK

Na festivalu otroških popevk v Bologni je bil v nedeljo zaključni nastop. Zmagala je popevka »Dagli una sp'nta«, ki jo je pel 5-letni Carlo Alberto Travaglino iz Gravellone Lomelline pri Paviji, ob pomoči malega zborja. Na drugem mestu je popevka »I miei soldatini«, ki jo je pel 7-letni Vinicio Venturi iz Bologne, na tretjem pa »Caccia al tesoro«, katero je zapel 4 in pol-letni Marco Rompianesi iz Modene, spremljan od zborja.

Vsi mladi pevci in pevke so se odlikovali po izredni prisrčnosti in spontanosti.

KONEC MICHELANGELOVEGA LETA

V Rimu je imela nacionalna akademija Dei Lincei slovesno javno sejo, s katero je zaključila jubilejno »Michelangelovo leto«. Seje se je udeležil tudi senator Gronchi kot predsednik vsedržavnega odbora za »Michelangelove proslave«. Prisoten je bil kardinal Albaredo. Slovesni govor je imel prof. Mario Salmi, podpredsednik višjega sveta za starine in lepe umetnosti na prosvetnem ministrstvu, ki je orisal Michelangelovo življenje in delo. Ob zaključku slovesnosti so si navzoči ogledali razstavo sto Michelangelovih risb, reproduciranih v fac-similu, ki jo je priredil Nacionalni kabinet za tiske.

Kulturne novice

V Mariboru je izšla prva dvojna številka revije »Dialogi«, ki jo ureja 15-članski uredniški odbor. Izhajala bo namesto dosedanje revije »Nova obzorja«. Odgovorni urednik je France Filipič. Revijo izdaja zveza kulturnih delavcev v Mariboru, medtem ko je založnik revije založba Obzorja. V prvi številki so objavljeni prispevki 25 avtorjev s področja literature, esejistike, kritike in publicistike.

V Rimu so v palači Firenze, na sedežu društva Dante Alighieri, prikazali novo izdajo Dantejeve »Božanske komedije«. Izdaja obsega tri knjige, ki so opremljene s 150 slikami sodobnih italijanskih umetnikov. Novo knjigo je založil ob 700-letnici rojstva Danteja Carlo Martelli na pobudo omenjenega društva in združenja »Quadrienna'e d'arte di Roma«.

GOSPODARSTVO

Novi vinski zakon

Dne 12. februarja 1965 je predsednik republike podpisal odlok »NORME ZA ZATIRANJE POTVORB PRI MOSTIH IN KISI«. Sodeč po imenu naj bi bil to neke vrste finančno-policijski zakon, a če presodimo vsebino odloka, vidimo, da imamo pred seboj novi vinski zakon, ki v bistvu zelo spreminja odredbe dosedanjega fašističnega, ki je veljal že 40 let, to je od 15. oktobra 1925 in ki nosi številko 2033. Novi zakon bo stopil v veljavo v času prihodnje trgatve, najbrž ravno 15. oktobra, da doseže dosedanjí točno starost 40 let.

Navadno izhajajo zakoni iz osnovnega načela, da je vse dovoljeno, kar zakoni ne prepovedujejo. Novi vinski zakon pa temelji na nasprotnem načelu: vse je prepovedano, kar ni po zakonu izrecno dovoljeno. Torej nove norme — načela niso izdana za pripravo vin in trgovino z njimi, ampak za zatiranje potvorb. — Drugače pa so glavna določila naslednja (stopijo pa v veljavo komaj ob trgatvi in do tedaj ni sprememb):

1. Dovoljeno je piavo čiščenje oziroma uporaba ferrociankalija. To je bilo do sedaj strogo zabranjeno.

2. Sladkanje s sladkorjem je strogo prepovedano in sladkor se ne sme rabiti niti za napravo posebnih vinskih specijaliteta, kot je pikolit (vino passito), »vino santo« ali vinski likerji. Samo za napravo šumečih vin se lahko uporabi sladkor, če to zahteva kletarska tehnika. Za sladkanje moštov in vin se sme uporabiti samo zdušen mošt, zgoščen ali koncentriran mošt ali sladki filtri. Vsa taka sladkanja morajo biti zaključena z 31. decembrom. Kjer pa je vpeljana kletarska tehnika ponovnih povretij vin, bo mogoče to ponoviti tudi v drugem času, a bo potrebno prositi za to dovoljenje. Za lažjo kontrolo uporabe sladkorja bo vpeljana obvezna spremnica za prenos sladkorja v količinah nad 25 kg od tovarne do potrošnika.

3. Za krepitev posebnih vin z alkoholom, se sme uporabljati samo vinjak, to je destilat iz vina. Samo za izdelovanje vermuta se sme še dve leti uporabljati tudi drugačen alkohol, a po dveh letih ne bo več izjeme niti za konjak. — Koncentracija alkohola v vinu z zmrzovanjem oziroma ledenitvijo je dovoljena največ za 2 stop. alkohola, redno pa samo za toliko, da se dobi za dotične kraje običajno vino.

4. Posebna strogost je vpeljana glede drugih proizvodov kletarstva, kot vinčka, tropin, prešanca, drožij itd. Čim so dotične snovi ločene od vina, jim je potrebno dodati takoj kemičnih snovi, ki niso zdravju škodljive — za denaturizacijo.

5. Od žveplovih spojin se smejo rabiti samo soli na podlagi kalija, ne pa natrij (soli solforosi potassici, ne pa »sodici«). Žveplove kisline pa bo vino lahko vsebovalo do 20 mg/l (v enem litru).

6. Predpisana gradacija vina v prometu je bila poenotena in določena na 10 stopinj tako za bela kot črna vina. Dosedaj velja za bela 9 stop.

7. Poostrene so določbe glede kemičnih sredstev in tudi odbranih kvasnic. Tudi najmanjše količine bodo morale biti shranjene v zapečatenih originalnih posodicah, ki bodo morale biti opremljene z natančno sestavljenimi etiketami.

8. Pri pripravi kisa za ljudsko potrošnjo je absolutno prepovedano rabiti umetno gnetno kislino, moč kisa pa je bila dvignjena za eno stopinjo, od 5 na 6%.

Kazni

Novi vinski zakon predvideva oziroma določa zelo visoke kazni za vse kršitve. Tako strogih kazni ni v nobeni vinorodni državi. Ta strogost pa ima svoje razloge:

V Italiji je splošno razširjeno mnenje, da se v javnih gostiščih ne pije pristno vino, marveč samo potvorbe in da večkrat nudijo tako pijačo, ki grozdja niti videlo ni. Od tod ironična rečenica ali slogan, da se »vino napravi lahko tudi iz grozdja«. Mnogi so mnenja, da se da napraviti vino samo z mešanjem kemikalij, in pisca teh vrst so mnogi — predvsem Tolmenci — prosili za take kemikalije. Na vprašanje, iz česa bodo napravili vino oziroma kaj imajo za to na razpolago, so rekli da nimajo ničesar. Govorice pa, da je vse vino v Italiji potvorjeno, so nastale na podlagi pre mnogih odkritij, ko so ponaredili hkrati tudi več stotin hl vina in je inozemstvo zavrnilo mnogo vagonov vina iz Italije. Vesti o brezvestnih sleparijah so se polastili prevečkrat tudi nekateri brezvestni časnikarji, ki so se razpisavali na dolgo in široko o tem in s tem ustvarili pred leti ozračje bojazni, da je sploh vse ponarejeno, od obleke in prehrane pa do ljudi. — Posebno »mastnih« slučajev so se poslužili tudi inozemski časnikarji in tako je Italija tudi v zunanjem svetu prišla na slab glas, katerega bo potrebno popravljati skozi leta.

Ker se je slišalo največ pritožb ravno proti italijanskemu vinu, so smatrali zakonodajavci, da je umestno pritisniti ravno v tem vprašanju. Zato pa so določene tako visoke kazni, n. pr.: Če bo v lokalni in tudi glede vina vse v redu, a bo manjkala na pletenki etiketa z naznačbo alkoholne moči vina, bo ta prekršek kaznovan z naj-

manj 35 000 lir temeljne globe, strošek, ki se do zaključka zadeve več kot podvoji. Najvišja kazen je 20 milijonov lir, a predviden je tudi zapor od 3 mesecev do 3 let. — Za izvajanje zakona oziroma kontrole bo potrebno mnogo osebja, ki bo moralo dobiti podrobna navodila. Glede teh predvideva zakon izdaje 23 izvršnih odredb in 15 posebnih navodil za posamezne slučaje.

V Italiji je razširjena rečenica: »Fatta la legge, trovato l'inganno«. Ali bo tudi v tem slučaju tako? Upajmo, da ne, in da bomo v bodoče pili res pristno vino.

Kako zatremo bramorja

Imamo velik vrt posejan z raznovrstno zelenjavo. Veliko škodo pa nam povzročajo bramorji, ki spodjedajo korenike, v krompir pa vrtajo same luknje.

Ali je kakšno sredstvo proti temu mrčesu?

J. L. — Trst

Zatirati ga moramo, ko na vrtu že kaj raste ali ko se komaj pripravljamo za setev. — Če kaj raste, uničimo bramorja z zastrupljenim rižem, katerega raztrosimo med rastočo zelenjavo ali še bolje, če denemo po nekaj zrn na izhodišča lukenj, skozi katere pride bramor v nočnem času iz rogov, v katerih se preko dneva skriva. — Fred setvijo pa uničimo bramorja z aldrinom (tudi »dieltrin«, »eptogamma«, itd.) Aldrin ali drugo podobno uničevalno sredstvo raztrosimo po neprekopani lehi neposredno pred rahlanjem ali kpanjem zemlje. Prah pride v zemljo in tam razvije neki plin, ki bramorja zastrupi in pride omotičen na vrh, kjer pogine. Aldrin zamori tudi drugi mrčes v zemlji, kot strune (= ličinke pokalice), ličinke majskega hrošča (= debeli beli črvi) in druge. Za zastrupljenje površine 100 m² moramo raztrositi 1/2 kg aldrina. — Aldrin in zastrupljeni riž sta strupena tudi za ljudi, a če se količkej pazi, se ni mogoče zastrupiti. Če pride slučajno roka v dotiko, jo moramo pač umiti. — Zastrupljen riž je strupen do prvega dežja, a ni močno strupen niti za kokoši, ker imajo te toplo kri in deluje dotični strup samo proti živalim z mrzlo krvjo. — Zastrupljen riž, aldrin ali kaj podobnega (naj vam raztolmačijo) dobite v trgovinah s semeni, v kmetijskih zadrugah in tu pa tam tudi v drogerijah.

ZANIMIVO JE...

da moreš raztegniti en gram platine v tenko žico, ki bo dolga 600 kilometrov;

da ima tudi svetloba svojo težo; teža svetlobe, katero oddaja sonce vsako minuto v svetovni prostor, znaša 250 milijonov ton;

da število ljudi na svetu le ni tako veliko kot se misli; če bi vse človeštvo pogreznili v Ženevsko jezero, bi se vodna gladina dvignila le za dvajset centimetrov;

Turizem kot industrija

V Genovi se je začelo v soboto državno zborovanje turističnih zvez. Kot osrednje vprašanje so navzoči obravnavali »Sedanji položaj turizma v italijanskem gospodarstvu«. Na zborovanju je govoril tudi minister Corona, ki je poudaril dve važni točki turističnega prometa. Za našo državo pomenijo dohodki iz turizma zelo močno postavko v državnem proračunu. Lansko leto so prinesli za eno milijardo dolarjev dohodkov. Proračun so presegli, v pozitivnem smislu, kar za 11 odstotkov. Italija mora šteti, je rekel minister, turizem kot svojo veliko industrijo.

Poleg dobička pa ustvarja obisk turistov tudi tesne kulturne in miroljubne vezi med narodi. Zato je treba posvečati posebno skrb temu, da se izboljšajo vse usluge, ka-

tere nudi dežela tujim gostom. V prvi vrsti je treba privabiti turiste z zmernimi cenami. Uvesti je treba po vseh gostiščih tudi stalne cene. To pa še ne pomeni, po ministrovih izjavah, da morajo biti prav nizke, ampak, da ne bo dana možnost samovoljnega višanja in presenečenja, kot se še danes marsikje dogaja. Država mora poskrbeti tudi za dobre ceste, že od meje v notranjost. Danes nima Italija še nobene avtoceste, ki bi tekla prav do meje. Ena izmed točk za dvig turistične industrije je tudi odločno zatiranje pouličnega hrupa zlasti v letoviških krajih. Le z uresničenjem teh predlogov, ki so prav tako važni tudi za naše kraje, se bo mogla razviti turistična industrija tudi v letošnji počitniški sezoni.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

POLITIKA NOVEGA PREFEKTA

Fašistovski prefekt Pisenti je nastopil v Vidmu svojo službo in je brž nato imel razgovor z urednikom lista Gazzetta di Venezia, da mu razloži načela, po katerih misli vladati v naših krajih.

Pisenti poudarja predvsem, da ne misli ostati dolgo časa na novem mestu, ker ga vleče bolj k odvetništvu in časnikarstvu. »Jaz

151. Dr. E. BESEDNJAK

sem advokat in nekoliko tudi časnikar, ker sem bil do včerajšnjega dne priden sotrudnik Popola d'Italia in Giornale di Udine.«

VIDEM IN GORICA

Vprašanje, ki danes najbolj zanima Furlanijo, je združitev obeh dežel v enoto. Ali nam morete v tem oziru kaj povedati? — ga je vprašal časnikar.

Pisenti je odgovoril: »Popolna spojitev obeh dežel napreduje prav dobro in zelo hitro. V prvi vrsti je treba pohvaliti Goričane, da so popolnoma zginitili vsi ostanki nezaupanja, ki je kalilo razmerje med največjima furlanskima mestoma.«

»Vse javne naprave se v največji naglici po italijanskem zakonu izenačujejo. Da ne bodo Goričani nevoljni, jim misli vlada vendar nekaj pustiti. Deželna hranilnica se na primer vključi v ono iz Vidma in nekatere bolniške naprave goriške dežele ostanejo avtonomne, toda le kot podružnice.«

To je vse, kar je Pisenti povedal o naši deželni upravi. Nato je govoril

O POLITIKI DO SLOVENCEV.

»Ugotavljam,« — je rekel — »da se na Goriškem, posebno v tistih krajih, ki so manj oddaljeni od hribov in bolj v stiku z Italijani, da se tam sicer počasi, toda z gotovim korakom Slovenci nam vedno bolj bližajo in se z nami po duhu narodno spajajo. Največje zasluge ima v tem oziru Nova do-

ba.«
»V bistvu se Slovani v novih mejah Italije vedno bolj prepričujejo, da je naše bivanje v njihovi deželi trajno. Nevarno in brez koristi bi bilo, ko bi kdo mislil, da je prisotnost naših oblaštev in italijanske trobojnice na današnji meji le začasna zasedba.«

»V besedi „enake pravice in enake dolžnosti“ je zapopadeno naše zadržanje do Slovencev. Da se ta beseda popolnoma uresniči, je seveda potrebno, da nastane v njih nov duh in izginejo tisti pojavi, ki so bili upravičeni v prejšnji zgodovinski dobi, katera je trajno prešla s polomom sovražnega cesarstva.«

»Strogo uporabljanje zakona, trdna roka, toda nikakega preganjanja in nikakega sovraštva: to mora biti v bistvu politika vlade do tujerodnega ljudstva v Furlaniji. Ponavljam: nikakega preganjanja! Kajti to bi okrepilo slovensko iredentistično gibanje. Toda vse pobude, ki morejo biti uspešno sredstvo in orodje italijanske propagande, bodo obširno in krepko podprte.«

KAKOR REZIJANI

»Prepričan sem, da ne bo minilo mnogo časa, ko bomo lahko smatrali večji del Slovencev za dobre in zveste Italijane, kakor so dobri in zvesti Italijani Slovenci iz Sv. Petra ob Nadiži.«

»Vi ste gotovo razumeli, kako pomenljivo je, da sem začel svoje uradne posle kot prefekt Furlanije s tem, da sem prisostvoval danes zjutraj ganljivi ceremoniji na učiteljsku v Sv. Petru. Bila je modra politika naših Benetk in našega Svetega Marka, ki je napravila tiste pridne Slovence trdno italijanske.«

»Furlanija mora in hoče izvršiti veliko narodno poslanstvo v bližnjih krajih, ki so se združili potom vojne z domovino. Ona mora zopet ponaroditi to zemljo in to ljudstvo.«

Novi videmski prefekt je proglasil ob svojem nastopu vpričo cele dežele, da hoče vladati nad Slovenci po načelu »enakih pravic in enakih dolžnosti«. Istočasno pa so vrgli slovenski jezik z goriške sodnije, za branili za bodoče vsako slovensko razpravo in zavrnili vse slovenske vloge.

To je prvi ukrep, ki se je izvršil nad slovenskim ljudstvom po nastopu fašistovskega prefekta, prvi korak nove politike, ki hoče dati »enake pravice in enake dolžnosti« Slovincem in Italijanom.

Ta sodna politika je silno razburila slovensko javnost in napolnila z ogorčenjem slovensko ljudstvo do zadnje vasi. Naši kmetje, delavci, obrtniki, razumniki so čutili, da se je izvršilo nasilje nad našimi prirodnimi človeškimi pravicami in Slovenci in Hrvatje so se morali smatrati za tlačeni in ponižan narod.

(Dalje)

Strah ga je držal za lase in pregibal je noge, kolikor je le mogel naglo. Le še nekaj korakov, pa bo izven vsake nevarnosti ter se bo lahko zdrav in brez sramote vrnil k lady Vandeleur. Toda ni še napravil tistih nekaj korakov, ko je zaslišal moški glas, ki ga je glasno poklical po imenu, zraven pa zaklel. Ozrl se je, in koga je zagledal? Prav Charlieja Pendragona, ki je od daleč krilil z rokami in mu dajal znake naj se vrne. Ta novi udarec je zadel Harryja tako nepričakovano in strašno, in živce je imel tako napete, da tisti hip ni pomislil na drugo, kot da je še pospešil korak in tekla dalje. Samo da bi se bil spomnil prizora v Kensingtonskih vrtovih, pa bi bil razumel, da če je bil general njegov sovražnik, Charlie Pendragon ni mogel biti drugo kot prijatelj. Toda bil je tako zmeden da mu to sploh ni prišlo na misel, in tako je nadaljeval svoj obupni beg po ulici navzgor.

Charlie je moral biti, sodeč po njegovem glasu in po nelepah besedah, ki jih je kričal za tajnikom, ves iz sebe od jeze. Tudi on je skušal teči, kar je mogel, toda njegova telesna hiba mu ni dovoljevala, da bi se približal zasledovavcu. Njegovo kričanje in tok—tok—tok njegove krajše noge po tlaku sta se slišala vedno bolj oddaljeno in končno sta se popo'noma izgubila.

Harryevi upi so spet zrastle. Uličica je bila strma in ozka, pa tudi zelo samotna. Na obeh straneh je bila obrobjena od visokih vrtnih zidov in obsenčena od širokih vej, ki so segale čez nje. Nikjer pred njim ni bilo žive duše in nikjer nobenih odprtih vrat. Zdelo se mu je, da je bilo Božji previdnosti že dovolj njegovega preganjanja in da mu je končno pripravila ugoden teren za beg.

Toda ko je kmalu nato pridrvel mimo nekih vrtnih vrat, kjer je pot vsa izginjala pod gostimi kostanji, in je mimogrede vrgel pogled tja notri, je zagledal na vrtni stezi mesarskega vajenca, ki je prihajal proti vrtnim vratom z vrečkami za meso v rokah. Komaj je to opazil, je planil na nasprotno stran ulice. Oni pa ga je dobro opazil in ker se mu je čudno zdelo, zakaj tak gospod tako dirja, je pritekel na ulčico in zavpil za njim:

»Beži! Beži!«

Tedaj je prišla Charlieja Pendragonu dobra ideja in čeprav je bil skoraj brez sape, je še našel toliko glasu, da je zavpil:

»Primate tatú!«

■ 9 ■

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o škafli za trakove

Mesarski vajenec se je takoj odzval kriku in se pognal za bežcem.

To je bil zelo kritičen trenutek za ubogega Harryja. Od strahu že ni mogel več pospešiti bega in dobiti nekaj prednosti pred svojima zasledovavcema; poleg tega je začutil, da je na koncu svojih sil, in pomislil je, da če bi mu med to dirko še kdo zastavil pot, bi bil izgubljen.

»Moram si oddahniti in hitro, drugače je po meni,« je premišljal.

Ravno tedaj pa je napravila uličica ovinek in nenadno je izginil izpred oči svojima zasledovavcema.

Včasih pridejo trenutki, ko se znajo tudi največji boječneži obnašati pogumno in odločno, in se tudi najprevidnejši iznebijo svoje previdnosti ter sprejmejo kake blazno predrzne odločitve. Tako se je zgodilo tudi s Harryem. Vsi, ki so ga poznali, bi se bili zelo začudili, ko bi bili videli, kako skrajne drznosti je bil sposoben v tistem hipu. Nenadno se je namreč ustavil, vrgel škaflo čez zid, se pognal kvišku in se zagrabil za vrh zida, nato pa se prekucnil na ono stran.

Čez nekaj hipov si je opomogel in se ozrl naokrog. Znašel se je sedeč na robu rožne grede. Roke in kolena je imel vse popraskane in okrvavljene kajti zid je bil na vrhu ves posejan s črepinjami steklenic, prav zato, da bi onemogočile tako plezanje čezenj. Poleg tega je imel občutek, da si je zvil in obtolkel vse kosti in da so se mu razšli možgani. Pogledal je po vrtu in videl, da je lepo urejen, ves posajen s cveticami, ki so širile okrog sebe najprijetnejše vonje. Na koncu vrta pa je stala precej obširna hiša, ki se je zdela obljudena, a stara, zanemarjena in revna, tako da je bila v čudnem nasprotju z vrtom. Na drugi strani se je zdel vrtni zid podrt.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Uspehi „Borovih“ odbojkarjev

Odbojkarji tržaškega »Bora« so v nedeljo že četrty zaporedno zmagali. Na beneškem Lidu - je Borova šestorka premagala v okviru B lige italijanskega prvenstva beneško »Fiammo« (v kateri pa so manjkali zaradi bolezni trije člani prvega moštva) s 3:0. Toda tudi Borova šestorka ni nastopala popolna, ker je trener izkoristil lažjo tekmo za to, da je preizkusil mlade sile, n. pr. Vodopivca, ki se je dobro obnesel.

V moštvu Bora so nastopali Jurkič, Fučka, Starrec, Mijot, Vodopivec, Plesničar, Drašič, Vitez, Uršič, Veljak in Orel.

Izid v setih 15:9, 16:14 in 15:11.

USPEH SLOVENSKE SMUČARSKIH SKAKALCEV

Zadnje dni preteklega tedna so bili v Kulmu pri Mitterndorfu v Avstriji (Stajerska) smučarski poleti, kakršne priredijo po enkrat vsako leto, in sicer eno leto v Oberstdorfu na Bavarskem, drugo leto v Kulmu in tretje leto v Planici; to so edine mamutske skakalnice sveta za smučarske polete, s kakršnimi so začeli najprej v slovenski Planici. V Kulmu je letos postavil nov svetovni rekord Vzhodni Nemec, študent Peter Lesser, ki je »letele« 145 metrov daleč. Zadnji dan poletov, v nedeljo, se je uvrstil med najboljše tudi mladi slovenski skakalec Ludvik Zajc. Bil je 9. in v krasnem stilu skočil 132 in 121 metrov. Ker se prve dni poletov ni prav znašel na veliki skakalnici zaradi pomanjkanja treninga, se je v končnem skupnem plasmanu uvrstil na 19. mesto med 40 skakalci. V nedeljo je dobro skakal tudi drugi slovenski skakalec Eržen, ki je bil 12.

Prihodnje leto bodo smučarski poleti spet v Planici, kjer pa skakalnica še ni pripravljena.

ŽENA IN DOM

Razgovor med nami

Stara sem 42 let in imam nezakonskega otroka, fantka, ki ima devet let. Pred nekaj časa sem se spoznala s človekom, ki me hoče poročiti, a moti me to, da je do otroka čisto brezbržen in mi je že večkrat omenil, da ga bova dala potem, ko se bova poročila, v kak vzgojni zavod, češ da bo tam boljše zanj, ker bo imel »boljšo vzgojo«. Jaz pa se od otroka nočem ločiti, ker se mi zdi, da spada otrok k materi in v družino, in ker tudi vem, da bi otrok v zavodu zelo trpel od domotožja po meni. Toda nimam pravega poguma, da bi to povedala zaročencu. Tako on misli, da se strinjam z njim glede otrokovega odhoda. Bojim se, da bi me zapustil, če bi mu povedala. Kaj mi je storiti?

Ana S.

Ker čutite, da otrok spada k materi, in ste torej prava mati, ne boste mogla živeti brez svojega otroka niti spoštovati človeka, ki vas je pripravljen ločiti. Zato je najbolje, da odkrito poveste vašemu zaročencu, da otrok ne bo šel od vas, saj je prav njemu potrebno družinsko vzdušje. Zakoni morajo sloneti na res zdravih osnovah in bi zato vaš zaročenec moral vse to razumeti in sprejeti. V nasprotnem primeru bi bil zakon brez sreče, najbolj pa bi trpel nedolžen otrok.

Včasih pregledam možu žepe. Moj mož mi je zagrozil, da me bo pustil, če se to še kdaj zgodi. Meni se zdi popolnoma naravno, da sme žena vedeti, kaj nosi mož v žepih, ali ne?

Ana

Žene bi res rade vedele za vse moževe zadeve, a moški, — in bodimo odkrite — vsak človek zelo nerad vidi, da mu kdo stika po žepih in listnicah. Zato taktna in pametna žena premaga radovednost in se izogne nepotrebnim incidentom.

martina

V ženski B ligi pa so odbojkarice Bora premagale na domačem igrišču žensko šestorko »S. Studentesca« iz Pordenona prav tako s 3:0. Bile so ves čas v premoci. Nastopile so Pavličič, Svab, Batista, Mijot, Hmeljak in Zavadla. Seti: 15:7, 15:3, 15:8.

Nogometno moštvo »Triestina« je bilo v nedeljo spet poraženo in sicer v Traniju, z 1:2. »Triestina« je zdaj v lestvici italijanske B lige na predzadnjem mestu z 18 točkami. Za njo je Parma s 14 točkami, pred njo pa Monza z 21. Na lestvici pa vodijo Brescia s 36 točkami, Lecco z 31 in Spal tudi z 31. Za »Triestino« slabo kaže...

V italijanski A nogometni ligi so bili zadnje nedelje, po 25 tekmah, izidi naslednji: Bologna - Roma 1:2, Cagliari - Messina 2:1, Foggia - Catania 1:0, Genoa - Torino 1:2, Juventus - Fiorentina 1:0, Lazio - LR Vicenza 0:0, Mantova - Inter 0:1, Milan - Sampdoria 3:0, Varese - Atalanta 0:0.

Lestvica je pa naslednja: Milan 41 točk, Inter 38, Juventus 33, Torino 31, Fiorentina 31, Bologna 28, Atalanta 25, Vicenza 25, Catania 23, Foggia 23, Roma 23, Varese 22, Sampdoria 22, Lazio 21, Cagliari 19, Genoa 18, Mantova 14, Messina 13.

Slovenska nogometna moštva, ki nastopajo v jugoslovanski II. ligi (zahodni), so dosegla v nedeljo naslednje rezultate: Olimpija je igrala s celjskim Kladivarjem in ga premagala 2:1, Maribor pa je bil poražen 0:1 od hrvaškega moštva Famos. Na čelu lestvice zahodne II. lige je še vedno Sloboda s 33 točkami, sledita pa prav tako še vedno Olimpija z 32 in Maribor z 22 točkami. Kladivar je četrty od spodaj s 15 točkami.

Od kdaj so v modi polikane hlače

Menda ni danes več v olivnih krajih človeka, ki ne bi rad nosil polikanih hlač z ravno in ostro gubo. »Iznajdba« polikanih hlač je stara komaj sto let. Poprej so se morali moški zadovoljiti s trombastimi in nagubanimi hlačnicami.

Prvi, ki je nosil lepo na gubo zlikane hlače, je bil angleški princ valeški, poznejši kralj Edvard VII. Že z mladih nog je slovel kot eleganten gospod. Njegovi podaniki so verno posnemali njegove modne muhe, čeprav so bile po navadi le plod golega slučaja. Nekoč se je elegantni princ sprehajal po Londonu v novih hlačah, po tedanji navadi dolgih in bolj ozkih. Ulije se ploha in princ, da bi si ne oblatil predolgi hlače, jih je kar enostavno spodaj privihal. Naslednji dan so londonski krojači že izstavili v izločbe modne hlače s privihanim robom nad čevlji.

Prav tako slučajno je nastala tudi hlačna guba. Nekega dne je šel princ Edvard gledat konjske dirke v Epsom. Tudi tedaj se je kar na lepem ulila silna ploha. Princa je kot vse ostale gledavce zmočilo do kože. Dolge karirane hlače so se mu vse zmečkale. Tega pa on ni mogel trpeti. Pohitel je v bližnjo kmečko hišo in je naprosil gospodinjo, naj mu hlače posuši in zlika. Ženska je že znala, kako se posuši blago pri ognju. Ni pa znala likati po tedanji navadi. Z vročim likalnikom je pritiskala na hlačnike, kot da bi likala in zgibala kake rjuhe ali prte. Polikane hlače so dobile značilne gube. Princa je bila zadeva kar všeč in je začel nositi na ta način zlikane hlače. Ni trajalo dolgo in navada tako polikanih hlač se je udomačila povsod in traja še danes.

Z Goriškega

Peč:

OBNOVLJENA CERKEV

Na praznik sv. Jožefa smo obhajali kar dvojen praznik. Zbrali smo se k slovesni službi božji v prenovljeni cerkvi. Zdaj imamo v cerkvi lep, nov kor in tudi stene so po pobarvane. Pri vseh teh obnovitvenih delih je bilo precej stroškov. Farani so požrtvovalno pomagali bodisi z denarjem ali z delom. Zupnik se je pri slovesni maši vsem prisrčno zahvalil, zlasti cerkovniku Koviču, ki si je dosti prizadeval za polepšavo hiše božje. Upamo, da bo v bližnjem času kak naš umetnik cerkvene stene tudi poslikal.

Pri praznični maši je bila cerkev polna; cerkveni zbor se je z latinsko mašo dobro postavil. Prav bi bilo, da bi bila pečanska cerkev tudi ob drugih nedeljah polna in da ne bi samevala na prijaznem gričku.

Mnogi Tržačani so si ga že izbrali kot nedeljsko izetniško točko. Še več obiska bo, ko bo cesta dobro asfaltirana prav do cerkve.

Rupa:

† UGLEDEN SOLNIK

V nedeljo se je raznesla po vsej soseski žalostna novica, da je v Mirnu umrl učitelj Ferlat Anton. Učakal je 90 let, zato sta ga tudi poznala dva rodova. Dolgo vrsto let je vzgajal naše mlade, zdaj že odrastle, najprej kot učitelj v Rupih. Poučeval je tudi na strokovno-obrtnih šolah v Vrtojbi in Renčah. Izkazal se je tudi kot vzoren vinar, gradnik in čebelar. Spoštovali so ga vsi gospodarji, ker jih je učil umnega kmetijstva. Rupenci so se tudi udeležili pogreba pokojnega šolnika in mu prinesli cvetja v spomin na grob. Rodbini, sinu Branku, profesorju na slovenskih srednjih šolah, in hčerki gospe Ileani izražajo svoje sožalje vsi prijatelji in znanci, z željo, da bi pokojnik užival večno plačilo.

KAJ BO S PEVSKIMI TEKMAMI?

Od goriškega pevskega zbora »Seghizzi« smo prejeli daljši dopis o stanju in možnosti napredka tega starega goriškega kulturnega društva, z željo da ga priobčimo.

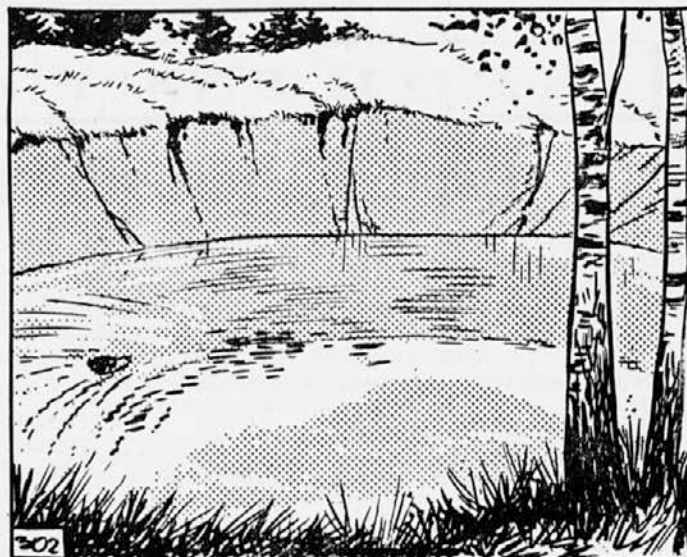
Dopisa ne moremo, zaradi omejenega prostora, objaviti v celoti. Sledi naj le nekaj točk, v kolikor se tičejo pevskega društva, z željo da ga priobčimo. Depisa ne moremo, zaradi omejenega prostora, objaviti v celoti. Sledi naj le nekaj točk, v kolikor se tičejo pevskega društva, z željo da ga priobčimo. Depisa ne moremo, zaradi omejenega prostora, objaviti v celoti. Sledi naj le nekaj točk, v kolikor se tičejo pevskega društva, z željo da ga priobčimo. Depisa ne moremo, zaradi omejenega prostora, objaviti v celoti. Sledi naj le nekaj točk, v kolikor se tičejo pevskega društva, z željo da ga priobčimo.

K temu dostavljamo, da bi bilo res škoda, če bi morala odpasti ta prireditev, ki je tudi dosti pomenila za kulturno zблиžanje treh sosednjih narodov.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

301. Tri težke boje je bojeval Baree v tej zimi. Prvič ga je napadel ris. Skočil je nanj s pečine prav takrat, ko je ulovil zajčka. Ris ga je neusmiljeno opraskal, toda pregnati ga ni mogel. Sam se je moral pred železnimi Bareejevimi čeljustmi umakniti. Dvakrat sta bila Barejeva nasprotnika osamljena volka in obakrat je Baree zmagal.

302. Tako je Baree dočkal pomlad. Ozelenela narava je prebudila Bareejevo hrepenenje po Nepeesu. Znova jo je začel radostno, nestrpno pričakovati. Spet je tekal k prepadu, dvakrat je tudi skočil v njuno jezero in nežno cvileč plaval. Nepeesa se bo gotovo pridružila tej priljubljeni zabavi! Sredi poletja je v Bareju umrlo še zadnje upanje.

303. Nekega dne je odšel iz Grey Loona. Nihče ne ve, kako težko mu je bilo slovo. Nihče ne bi vedel povedati, kako se je poslavljajal od jezera, od jase in od šotora, od krajev, ki so ga spominjali na Nepeesu. Vendar je odšel, odšel na videz brez razloga. Nagon mu je zaukazal, naj odide na sever, tja kjer ga čakajo nova presenečenja.

304. Na svoji poti se je Baree večkrat srečal z ljudmi. Vedno se je skril pred njimi in tako ga razen nekaterih indijanskih lovcev nihče ni zagledal. Ob reki Geike se je velikokrat skril v obrežno grmovje, karar so mimo njega pluli lovci v svojih čolnih. Postaji Wollaston se je približal le toliko, da je od daleč poslušal lajež psov.

305. Sredi noči pa se je približal tudi naselbinam. Še vedno je iskal, hrepenel je po bitju, ki je tako nenadoma izginilo iz njegovega življenja. Ovohaval je čolne v pristaniščih, da bi zavohal znani vonj. Včasih ga je hrepenenje gnalo prav do pragov koč v naselbinah. Nekega večera se mu je zazdelo, da čuti v zraku Nepeesin vonj.

306. Kot prikovan je obstal in čutil, kako sunkovito mu bije srce. Veselim trenutkom pričakovanja je vse prekmalu sledilo razočaranje. Čez prag indijanskega šotora je stopila deklica, ki je nosila podobno obleko kot Nepeesa, s polnimi rokami pletenih košar in košaric. Komaj jo je Baree zagledal, je že vedel, da deklica ni Nepeesa. Umaknil se je.